

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA‘LIMI VAZIRLIGI
RESPUBLIKA TA‘LIM MARKAZI

MATEMATIKA FANIDAN
O‘QUV DASTURI
(6-7-SINF)

TOSHKENT-2017

6-SINF
MATEMATIKA

(170 soat, haftasiga 5 soat, A2+: 68 soat, haftasiga 2 soat)

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

A2

matematikaga oid atamalarning ma’nosini tushunib, to‘g‘ri o‘qiy olish;
so‘z va gaplarni bog‘lagan holda o‘z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;
fikrni sodda mantiqiy ketma-ketlikda ifodalay olish;
matematikaga oid audiomatni tinglab, video tasvirlarni ko‘rib tushunish.

A2+

matematikaga oid atamalarning ma’nosini tushuntira oladi.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A2

tavsiya etilgan mediamanbalardan axborotni izlab topish;
diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko‘rinishida berilgan axborotlarni o‘qiy olish;

berilgan sonli ma’lumotlarning o‘rtachasini topa olish.

A2+

mediamanbalardan mustaqil ravishda axborotni izlab topish;
mediamanbalardagi diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko‘rinishida berilgan axborotlarni o‘qiy olish;

berilgan sonli ma’lumotlarning o‘rtachasini baholay olish.

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A2

o‘qituvchi bilan birgalikda o‘quv masalasini (maqsadini) ifodalay olish;
o‘qituvchi bilan birgalikda isbotlangan va isbotlanmagan sodda tasdiqlarni farqlay olish;

sodda o‘quv masalasini qismlarga ajrata olish;

o‘qituvchi bilan birgalikda yo‘l qo‘yilgan xato va noaniqliklarni topib, ularni tuzata olish;

o‘qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqish.

A2+

mustaqil ravishda sodda yo‘l qo‘yilgan xato va noaniqliklarni topib, ularni tuzata olish;

yangi bilimlarni egallash.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A2

atrofdagilar bilan o‘zaro muloqot chog‘ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish;

guruhda ishlash paytida turli rollarni ijro eta olish.

A2+

guruhda ishlash paytida lider rolini ijro eta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

A2

matematikaning kundalik turmushdagi ahamiyatini tushuna olish;
sodda real hodisalarni matematik tilda ifodalash usullaridan foydalana olish;
zaminimizda yashab o‘tgan buyuk allomalarimizning matematikaga qo‘shgan hissalarini tasvirlab bera olish.

A2+

matematikaning kundalik turmushdagi ahamiyatini tushuntira olish;
sodda real hodisalarni ifodalashda matematik tilning mohiyatini tushuntira olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

A2

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza olish;
hisoblash vositalaridan va tayyor kompyuter dasturlaridan foydalana olish.

A2+

hisoblash vositalaridan va tayyor kompyuter dasturlaridan foydalana olish.

5-sinfda o‘tilganlarni takrorlash. (5 soat)

I BOB. SONLARNING BO‘LINISH BELGILARI

(19 soat, A2+:16 soat)

1-2-mavzular: Sonning bo‘luvchilari va karralilari. **(2 soat)**

3-5-mavzular: Sonlarning 10 ga, 5 ga va 2 ga bo‘linish belgilari. **(3 soat)**

6-7-mavzular: Sonlarning 9 ga va 3 ga bo‘linish belgilari. **(2 soat)**

A2+: Sonlarning bo‘linish munosabatiga doir nostandart masalalar **(8 soat).**

A2+: Arifmetik amallarga oid qiziqarli masalalar **(6 soat).**

Назорат иши (1 соат, A2+: 1 soat).

Хатолар устида ишлаш. Масала ва тестларни ечиш **(1 соат, A2+: 1 soat)**

8-mavzu: Tub va murakkab sonlar. **(1 soat)**

9-11-mavzular: Natural sonlarni tub ko‘paytuvchilarga ajratish. **(3 soat)**

12-13-mavzular: Eng katta umumiy bo‘luvchi. O‘zaro tub sonlar. **(2 soat)**

14-15-mavzular: Eng kichik umumiy karrali (bo‘linuvchi). **(2 soat)**

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. **(1 soat)**

O‘quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

sonlarning bo'luvchilarini va karralilarini topa oladi va ularga oid o'quv masalalar yecha oladi;

2, 3, 5, 9, 10 ga bo'linish belgilarini qo'llay oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

10000 dan katta bo'lmagan sonlarni tub ko'paytuvchilarga ajrata oladi; berilgan chegaralarda murakkab sonlarni, tegishli songa karrali sonlarni aniqlay oladi;

ikki sonning eng katta umumiy bo'luvchisini va eng kichik umumiy karrali (bo'linuvchi)ni topa oladi;

100 gacha tub sonlarni aniqlay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli qiziqarli misollar keltira oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

II BOB. HAR XIL MAXRAJLI KASRLARNI QO'SHISH VA AYIRISH (21 soat, A2+:6 soat)

16-17-mavzular: Kasrning asosiy xossasi. (2 soat)

18-20-mavzular: Kasrlarni qisqartirish. (3 soat)

21-23-mavzular: Kasrlarni umumiy maxrajga keltirish. (3 soat)

24-25-mavzular: Har xil maxrajli kasrlarni taqqoslash. (2 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

26-28-mavzular: Har xil maxrajli kasrlarni qo'shish va ayirish. (3 soat)

29-32-mavzular: Aralash sonlarni qo'shish va ayirish. (4 soat)

A2+:Turnirlarga oid mantiqiy masalalar (6 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

kasrning asosiy xossasini qo'llay oladi;

ikkita kasrni umumiy maxrajga keltira oladi;

har xil maxrajli ikkita kasrni taqqoslay oladi, son o'qida o'zaro vaziyatini tasvirlay oladi;

har xil maxrajli uchta kasrni o'sish yoki kamayish tartibida yoza oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

har xil maxrajli kasrlarni, aralash sonlarni qo'sha oladi va ayira oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

III BOB. ODDIY KASRLARNI KO'PAYTIRISH VA BO'LISH (17 soat)

33-35-mavzular: Oddiy kasrlarni va aralash sonlarni ko'paytirish. (3 soat)

36-38-mavzular: Sonning qismini topish. (3 soat)

39-40-mavzular: Ko'paytirishning taqsimot qonuni va uning tatbiqlari. (2 soat)

41-42-mavzular: O'zaro teskari sonlar. (2 soat)

43-44-mavzular: Oddiy kasrlarni bo'lish. (2 soat)

45-47-mavzular: Qismiga ko'ra sonning o'zini topish. (3 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

ko'paytirishning taqsimot qonunini qo'llab misol va masalalarni yecha oladi;

oddiy kasrlarni va aralash sonlarni ko'paytira oladi;

o'zaro teskari sonlarni son o'qida tasvirlay oladi;

oddiy kasrlarni bo'lishni bajara oladi;

qismiga ko'ra sonni topa oladi, turli ko'rinishlarda va modellarda tasvirlay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

IV BOB. NISBAT VA PROPORSIYA (24 soat, A2+:6 soat)

48-49-mavzular: Nisbat tushunchasi. Proporsiyalar. (2 soat)

50-52-mavzular: Proporsiyaning asosiy xossasi. (3 soat)

53-55-mavzular: Proporsiyaning asosiy xossasi tatbiqlari. (3 soat)

56-57-mavzular: To'g'ri va teskari proporsional miqdorlar. (2 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

58-63-mavzular: To'g'ri va teskari proporsional miqdorlarning tatbiqlari. (6 soat)

64-67-mavzular: Masshtab. Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (4 soat)

A2+: Variantlarni qarab chiqish, ikki to'plam orasidagi munosabatlarga, rost va yolg'on mulohazalarga oid mantiqiy masalalar (6 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

o'zaro teng nisbatlarni aniqlay oladi, sonni berilgan nisbatda bo'la oladi, proporsiyalarni va kasrlarni bir-biriga o'tkaza oladi, proporsiyalarga oid amaliy va o'quv masalalarni yecha oladi;

nisbat va proporsiyani turli ko'rinishlarda va modellarda tasvirlay oladi;

to'g'ri va teskari proporsional miqdorlar va uning xossasiga oid o'quv masalalarni yecha oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli qiziqarli misollar keltira oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

V BOB. MUSBAT VA MANFIY SONLAR. BUTUN SONLAR (12 soat)

68-70-mavzular: Musbat va manfiy sonlar. Butun sonlar haqida tushuncha. (3 soat)

71-72-mavzular: Koordinata to'g'ri chizig'i. Musbat va manfiy sonlarni son o'qida tasvirlash. (2 soat)

73-75-mavzular: Qarama-qarshi sonlar. Sonning moduli. (3 soat)

76-77-mavzular: Sonlarni taqqoslash. Miqdorlarning o'zgarishi. (2 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

butun sonlarni o'qiy oladi, yoza oladi, taqqoslay oladi, tartibga sola oladi, koordinata o'qida, turli ko'rinishlarda va modellarda tasvirlay oladi;

berilgan songa qarama-qarshi sonni, sonning modulini topa oladi, turli ko'rinishlarda va modellarda tasvirlay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

VI BOB. MUSBAT VA MANFIY SONLARNI QO'SHISH VA AYIRISH (12 soat, A2+:4 soat)

78-79- mavzular: Koordinata o'qi yordamida sonlarni qo'shish va ayirish. (2 soat)

80-82-mavzular: Manfiy ishorali sonlarni qo‘shish. (3 soat)

83-85-mavzular: Har xil ishorali sonlarni qo‘shish. (3 soat)

86-87-mavzular: Sonlarni ayirish. (2 soat)

A2+: Tekislikdagi geometrik shakllar bilan tanishuv (4 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O‘quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o‘rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

butun sonlar ustida qo‘shish va ayirish amallarini bajara oladi, koordinata o‘qida tasvirlay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o‘rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo‘llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o‘rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo‘llay oladi.

A2+

o‘rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo‘llay oladi.

VII BOB. MUSBAT VA MANFIY SONLARNI KO‘PAYTIRISH VA BO‘LISH (11 soat, A2+: 4 soat)

88-89-mavzular: Sonlarni ko‘paytirish. (2 soat)

90-92-mavzular: Sonlarni bo‘lish. (3 soat)

93-95-mavzular: Ratsional sonlar haqida tushuncha. Ratsional sonlar ustida bajariladigan amallar xossalari. (3 soat)

96-mavzu: Sodda hollarda natural sonlar darajalarini, qiymati ratsional son bo‘lgan kvadrat ildizlarini hisoblash. Davriy kasr haqida tushuncha. (1 soat)

A2+: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari (4 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O‘quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o‘rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

butun sonlar ustida ko'paytirish va bo'lish amallarini bajara oladi, koordinata o'qida va modellarda tasvirlay oladi;

ratsional sonlarni o'qiy oladi, yoza oladi, taqqoslay oladi, tartibga sola oladi, koordinata o'qida, turli ko'rinishlarda va modellarda tasvirlay oladi;

ratsional sonlar ustida amallar xossalarini o'quv masalalarda qo'llay oladi;

sodda hollarda natural sonlar darajalarini, qiymati ratsional son bo'lgan kvadrat ildizlarini hisoblashni bajara oladi;

davriy va oddiy kasrni bir-biriga o'tkaza oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi)

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

VIII BOB. TENGLAMALARNI YECHISH (8 soat, A2+: 14 soat)

97-98-mavzular: Qavslarni ochish qoidasi. Koeffitsient. (2 soat)

A2+: Sonli va harfiy ifodalarga oid misollar (6 soat).

99-100-mavzular: Bir noma'lumli butun koeffitsientli chiziqli tenglamalarni yechish. (2 soat)

101-102-mavzular: Sodda hollarda bir noma'lumli kasr koeffitsientli chiziqli tenglamalarni yechish. (2 soat)

A2+: Iqtisodiy munosabatlarga, tejamkorlikka oid mantiqiy masalalar (6 soat).

Назорат иши (1 соат (A2+: 1 soat)).

Хатолар устида ишлаш. Масала ва тестларни ечиш (1 соат (A2+: 1 soat)).

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

$-2(4x + 3) - 3(8 - 5x)$

shakldagi ifodani soddalashtira oladi;

shakldagi tenglamalarni yecha oladi;

shakldagi tenglamalar yechimlari haqida fikr yurita oladi;

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli qiziqarli misollar keltira oladi;

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

IX BOB. MA'LUMOTLAR (12 soat)

103-104-mavzular: Jadvallar. (2 soat)

105-106-mavzular: Diagrammalar. (2 soat)

107-108-mavzular: Ma'lumotlar tahlili. Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (2 soat)

109-110-mavzular: Kombinatorika elementlari. (2 soat)

111-112-mavzular: Sodda kombinator qoidalar (jamlash va ko'paytirish)ga oid amaliy masalalarni yechish. (2 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

sodda amaliy holatlarda ma'lumotlarni to'play olish, ularni ustunli diagrammalar ko'rinishda ifodalay oladi;

sodda amaliy holatlarda ma'lumotlar qatorining sonli xarakteristikalarini (moda, mediana, o'rta qiymat) topa oladi, ular bo'yicha sodda xulosalar chiqara oladi;

sodda kombinator qoidalar (jumladan, jamlash va ko'paytirish)ga oid sodda masalalarni yecha oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

X BOB. GEOMETRIK MATERIAL (19 soat, A2+:18 soat)

113-115-mavzular: Uchburchak, uning perimetri va turlari. (3 soat)

116-119-mavzular: Uchburchakning yuzi. (4 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

120-121-mavzular: Katakli qog'ozda yuzlarni hisoblash. (2 soat)

122-124-mavzular: Katakli qog'ozda yuzlarni hisoblashga oid sodda masalalar.

Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (3 soat)

125-127-mavzular: Aylana uzunligi va doira yuzi. (3 soat)

A2+: Ko'pburchaklar va ko'pyoqlilarga oid qiziqarli masalalar (6 soat).

A2+: Yuzga oid qiziqarli masalalar (6 soat).

A2+: Katakli qog'oz geometriyasi (4 soat).

Nazorat ishi (1 soat, A2+: 1 soat).

Xatolar ustida ishlash, masalalar yechish (1 soat, A2+: 1 soat).

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

uchburchakka qarab, uning turini (to'g'ri burchakli, o'tkir burchakli, o'tmas burchakli, teng yonli, muntazam) tasavvur qila oladi;

uchburchak perimetrini va yuzini hisoblay oladi;

Pik formulasini tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

katakli qog'ozda murakkab bo'lmagan ko'pburchakli shakllar yuzini hisoblay oladi;

aylana uzunligi va doira yuziga oid sodda geometrik masalalarni yecha oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi. murakkab bo'lmagan geometrik figuralarga qiziqarli masalalarni yecha oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

Takrorlash. (13 soat)

Mavzularni o'rganish uchun -127 soat (A2+: 189 soat)

Nazorat ishlari uchun - 15 soat (A2+: 18 soat)

Xatolar ustida ishlash uchun - 15 soat (A2+: 18 soat)

Takrorlash uchun - 13 soat (A2+: 13 soat)

Jami: 170 soat (A2+: 238 soat).

7-SINF

ALGEBRA

(102 soat, haftasiga 3 soat, A2+:34 soat, haftasiga 1 soat)

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

A2

matematikaga oid terminlarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audiomatni tinglab, video tasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildiray olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

A2+

mavzudan kelib chiqqan holda ona tilida hamda birorta xorijiy tilda tushuntira olish, matematik muammoni hamkorlikda yechganda jamoada samarali ishlay olish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A2

tavsiya etilgan mediamanbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

berilgan sonli ma'lumotlarning o'rta arifmetigini, modani va medianani topa olish.

A2+

mustaqil ravishda mediamanbadan axborotni izlab topa olish, matematik muammoni yechish uchun zarurlarini tanlay olish.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A2

o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;
matematikaga xos bo'lgan abstrakt va aniq mulohaza yurita olish;
isbotlangan va isbotlanmagan tasdiqlarni farqlay olish, o'z fikrini dalillay olish;
o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;
masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'iray olish;
o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;
yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;
olingan natijalarni boshqalar foydalanishi uchun oson ko'rinishda taqdim eta olish;
qabul qilingan mezonlarga asosan o'z faoliyati samarasiga baho bera olish, ko'zlagan maqsadga intila olish;
hususiy misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar va jarayonlar umumiy hossalarni va qonuniyatlarini topa olish, gipotezalarni taklif eta olish va uni tekshirish zarurligini tushuna olish;
mavjud bilim va ko'nikmalarni yangi, nostandart vaziyatga qo'llay olish;
real dunyodagi, ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;
o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqqa olish.

A2+

o'z-o'zini ruhiy, intellektual rivojlantira olish, matematikani mustaqil o'qib-o'rgana olish, o'z xatti-harakatini muqobil baholay olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A2

turli nuqtai nazarlarni qabul qila olish va solishtira olish;
guruhda ishlash faoliyatini tashkil etish;
boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish va uni tanqid qila olish;
atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish;
tushunmovchiliklar ro'y bergan paytlarda o'zining tutishi to'g'risida to'g'ri qaror qabul qila olish;
guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

A2+

umumiy muammoni yechish uchun guruh faoliyatini loyihalashtira olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

A2

matematika umumbashariy madaniyatning bir qismi ekanligini tushunish;
zamonaviy dunyoda matematikaning o'rnini tushunish;
real hodisalarni matematik tilda ifodalash usullaridan foydalana olish va bu usullar samarali ekanligini tushunish;
matematikaning har bir shaxsni mustaqillik, tanqidiy mulohaza yuritish kabi hislatlarni hosil qilish nuqtai nazaridan katta ahamiyatga ega ekanligini tushunish;
zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimizning matematikaga qo'shgan hissalarini tasvirlash;
matematik faktlarni isbotlashga qo'yilayotgan talablarni tushunish.

A2+

milliy merosni qadrlash, tabiiy-moddiy resurslardan oqilona foydalanish va asrab-avaylashda matematikaning o'rnini beqiyos ekanligini tushuntirish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

A2

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy rejalarni tuza olish;

kundalik faoliyatda turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy olish;
o'rganilayotgan formulalar bo'yicha murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, tenglama va tengsizliklarni yechishda, yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda tayyor kompyuter dasturlardan foydalana olish.

A2+

ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, kundalik hayotda matematik bilim va ko'nikmalarni qo'llay olish;

matematik masalalarni yechish kompyuter dasturlaridan foydalana olish.

5-6-sinflarda o'rganilgan mavzularni takrorlash. (5 soat)

I BOB. ALGEBRAIK IFODALAR (10 soat, A2+: 2 soat)

1-2-mavzular: Sonli ifodalar. Algebraik ifodalar. (2 soat)

3-4-mavzular: Algebraik tengliklar. Formulalar. Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (2 soat)

5-6-mavzular: Arifmetik amallarning xossalari. (2 soat)

7-8-mavzular: Qavslarni ochish qoidalari. (2 soat)

A2+: To'plam. To'plamlar ustida amallar. Eylar diagrammalari (2 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

ifodalarning yig'indisi, ko'paytmasini o'z ichiga olgan formulalar bo'yicha aniq va taqribiy arifmetik hisob-kitoblarni va ayniy almashtirishlarni bajara oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi, to'plamlarga oid masalalarni yecha oladi.

II BOB. BIR NOMA'LUMLI BIRINCHI DARAJALI TENGLAMALAR **(10 soat, A2+: 10 soat)**

9-10-mavzular: Tenglama va uning yechimlari. (2 soat)

11-12-mavzular: Bir noma'lumli birinchi darajali tenglamalarni yechish. (2 soat)

13-14-mavzular: Masalalarni tenglamalar yordamida yechish. (2 soat)

15-16-mavzular: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (2 soat)

A2+: Mantiqiy masalalarni jadval yordamida yechish (2 soat).

A2+: Graflar. Toq darajali uchlar sonining juft-toqligi (6 soat).

Nazorat ishi (1 soat, A2+: 1 soat)).

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish (1 soat, A2+: 1 soat).

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

chiziqli tenglamaga olib kelinadigan $5(2x-1)+2=10x-3$ shakldagi tenglamalarni aniq hamda $21,67+3,67x=5,83x-58,88$ shakldagi tenglamalarni hisoblash vositalari yordamida yecha oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi, graflarga oid masalalarni yecha oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

III BOB. BIRHADLAR VA KO'PHADLAR (23 soat, A2+:10 soat)

17-19-mavzular: Natural ko'rsatkichli daraja. Natural ko'rsatkichli darajaning xossalari. (3 soat)

20-21-mavzular: Birhad va uning standart shakli. Sonning standart shakli. (2 soat)

22-23-mavzular: Birhadlarni ko'paytirish. (2 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

24-26-mavzular: Ko'phadlar. O'xshash hadlarni ixchamlash. (3 soat)

27-29-mavzular: Ko'phadlarni qo'shish va ayirish. (3 soat)

30-31-mavzular: Ko'phadni birhadga ko'paytirish. (2 soat)

32-33-mavzular: Ko'phadni ko'phadga ko'paytirish. (2 soat)

34-35-mavzular: Birhad va ko'phadni birhadga bo'lish. (2 soat)

A2+: Quyondar soni haqidagi masala. Dirixle prinsipi va uning umumlashgani (2 soat).

A2+: Dirixle prinsipi va butun sonlar bo'linishi (2 soat).

A2+: Dirixle prinsipiga oid masalalar (2 soat).

A2+: Bir nechta qo'shiluvchilar yig'indisi (2 soat).

Nazorat ishi (1 soat, A2+: 1 soat).

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish (1 soat, A2+: 1 soat).

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

$2^{14} : 8^4$, $(-1)^n \cdot (-1)^n \cdot (-1)^n \cdot (-1)^n$ shakldagi sonli ifodani soddalashtirib, qiymatini topa oladi; $6^{12} \cdot x = 6^{13}$ kabi munosabatda noma'lum hadni topa oladi;

o'nli kasrni $a \cdot 10^k$ (bu yerda $1 \leq a < 10$, k - natural son) standart shaklda yoza oladi, standart shakldagi sonlar ustida amallar bajara oladi;

butun koeffitsientli va sodda kasr koeffitsientli ko'phadlar va ular ustida qo'shish, ayirish va ko'paytirish amallarni bajara oladi;

ko'phadni birhadga bo'la oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

IV BOB. KO'PHADNI KO'PAYTUVCHILARGA AJRATISH

(18 soat, A2+: 6 soat)

36-38-mavzular: Umumiy ko'paytuvchini qavsdan tashqariga chiqarish. **(3 soat)**

39-40-mavzular: Guruhlash usuli. **(2 soat)**

41-42-mavzular: Yig'indining kvadrati. **(2 soat)**

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. **(1 soat)**

43-44-mavzular: Ayirmaning kvadrati. **(2 soat)**

45-47-mavzular: Kvadratlar ayirmasi formulasi. **(3 soat)**

48-49-mavzular: Ko'phadni ko'paytuvchilarga ajratishning bir necha usullarini qo'llash. **(2 soat)**

A2+: Qisqa ko'paytirish formulalarini bo'linishga oid masalalarga qo'llanilishi **(4 soat).**

A2+: Ketma-ketliklar: ta'rifi va berilish usullari **(2 soat).**

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. **(1 soat)**

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

$(a+b)(c+d)$ ko'rinishdagi ko'paytmani topa oladi, qisqa ko'paytirish formulalarini keltirib chiqara oladi;

$a^2 + 7a - ab - 7b$, $b^2 - 49$, $8a^2 - 8b^2$ kabi ko'phadlarni chiziqli ko'paytuvchilarga ajrata oladi;

chiziqli va kvadratik ifodalarning yig'indisi, ko'paytmasi, kvadratlarini o'z ichiga olgan formulalar bo'yicha aniq va taqribiy arifmetik hisob-kitoblarni va ayniy almashtirishlarni bajara oladi;

ifodalarda qisqa ko'paytirish formulalarini aniqlay oladi va ularni qo'llay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

V BOB. ALGEBRAIK KASRLAR (25 soat, A2+: 3 soat)

50-52- mavzular: Algebraik kasr. Kasrlarni qisqartirish. (3 soat)

53-55-mavzular: Kasrlarni umumiy maxrajga keltirish. (3 soat)

56-60-mavzular: Algebraik kasrlarni qo'shish va ayirish. (5 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. (1 soat)

61-65-mavzular: Algebraik kasrlarni ko'paytirish va bo'lish. (5 soat)

66-70-mavzular: Algebraik kasrlar ustida birgalikda bajariladigan amallar. (5 soat)

A2+: Kiritish-chiqarish formulasi (2 soat).

A2+: De Morgan qonunlari. Masalalar yechish (1 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan matematik tushunchalarni va qoidalarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

algebraik kasrlar yig'indisi, ayirmasi, ko'paytmasi, bo'linmasi, darajalarini o'z ichiga olgan formulalar bo'yicha aniq va taqribiy arifmetik hisob-kitoblarni va ayniy almashtirishlarni bajara oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

VI BOB. KOMBINATORIKA ELEMENTLARI (6 soat, A2+: 3 soat)

71-72-mavzular: Kombinatorikaning asosiy qoidalari. (2 soat)

73-74-mavzular: O'rin almashtirish. Guruhlash. Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (2 soat)

A2+: Rost va yolg'on mulohazalar (1 soat).

A2+: Kvantorlar. Qarama-qarshi mulohazani tuzish qoidasi. Teskarisidan isbotlash usuli. Teorema (1 soat).

A2+: Yolg'uchi paradoksi. Sartarosh paradoksi va boshqa paradokslar (1 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

sodda kombinator qoidalar (jamlash, ko'paytirish, kiritish-chiqarish), o'rin almashtirishlar, o'rinlashtirishlar va takrorsiz guruhlashlar mohiyatini tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

Takrorlash. (5 soat)

Mavzularni o'rganish uchun -74 soat (A2+: 104 soat)

Nazorat ishlari uchun - 9 soat (A2+: 11 soat)

Xatolar ustida ishlash uchun - 9 soat (A2+: 11 soat)

Takrorlash uchun - 10 soat (A2+: 10 soat)

Jami: 102 soat (A2+: 136 soat)

7-SINF

GEOMETRIYA

(68 soat, haftasiga 2 soat, A2+:34 soat, haftasiga 1 soat)

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

A2

matematikaga oid atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;
so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audiomatnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

A2+

mavzudan kelib chiqqan holda ona tilida hamda birorta xorijiy tilda tushuntira olish, matematik muammoni hamkorlikda yechganda jamoada samarali ishlay olish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A2

tavsiya etilgan mediamanbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa, uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

berilgan sonli ma'lumotlarning o'rta arifmetigini, modani va medianani topa olish.

A2+

mustaqil ravishda mediamanbadan axborotni izlab topa olish;
matematik muammoni yechish uchun zarurlarini tanlay olish.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A2

o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;
matematikaga xos bo'lgan abstrakt va aniq mulohaza yurita olish;
isbotlangan va isbotlanmagan tasdiqlarni farqlay olish, o'z fikrini dalillay olish;
o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;
masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'irlay qila olish;

o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;

yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;

olingan natijalarni boshqalar foydalanishi uchun oson ko'rinishda taqdim eta olish;

qabul qilingan mezonlarga asosan o'z faoliyati samarasiga baho bera olish, ko'zlagan maqsadga intila olish;

xususi misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar va jarayonlar umumiy hossalarni va qonuniyatlarini topa olish, gipotezalarni taklif eta olish va uni tekshirish zarurligini tushuna olish;

mavjud bilim va ko'nikmalarni yangi, nostandart vaziyatga qo'llay olish;

real dunyodagi, ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;

o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqqa olish.

A2+

o‘z-o‘zini ruhiy, intellektual rivojlantira olish, matematikani mustaqil o‘qib-o‘rgana olish, o‘z xatti-harakatini muqobil baholay olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A2

turli nuqtai nazarlarni qabul qila olish va solishtira olish;
guruhda ishlash faoliyatini tashkil etish;
boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish va uni tanqid qila olish.
atrofdagilar bilan o‘zaro muloqot chog‘ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish;

tushunmovchiliklar ro‘y bergan paytlarda o‘zining tutishi to‘g‘risida to‘g‘ri qaror qabul qila olish;

guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

A2+

umumiy muammoni yechish uchun guruh faoliyatini loyihalashtira olish.

4. Milliy va umummadaniy kompetensiya:

A2

matematika umumbashariy madaniyatning bir qismi ekanligini tushunish;
zamonaviy dunyoda matematikaning o‘rnini tushunish;
real hodisalarni matematik tilda ifodalash usullaridan foydalana olish va bu usullar samarali ekanligini tushunish;

matematikaning har bir shaxsni mustaqillik, tanqidiy mulohaza yuritish kabi hislatlarni hosil qilish nuqtai nazaridan katta ahamiyatga ega ekanligini tushunish;

zaminimizda yashab o‘tgan buyuk allomalarimizning matematikaga qo‘shgan hissalarini tasvirlash;

matematik faktlarni isbotlashga qo‘yilayotgan talablarni tushunish.

A2+

milliy merosni qadrlash, tabiiy-moddiy resurslardan oqilona foydalanish va asrab-avaylashda matematikaning o‘rni beqiyos ekanligini tushuntish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

A2

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy rejalarni tuza olish;

kundalik faoliyatda turli diagramma, chizma va modellarni o‘qiy olish;
o‘rganilayotgan formulalar bo‘yicha murakkab bo‘lmagan hisoblashlarda, tenglama va tengsizliklarni yechishda, yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda tayyor kompyuter dasturlardan foydalana olish.

A2+

ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, kundalik hayotda matematik bilim va ko‘nikmalarni qo‘llay olish;

matematik masalalarni yechish kompyuter dasturlaridan foydalana olish.

I BOB. GEOMETRIYANING BOSHLANG'ICH TUSHUNCHALARI

(16 soat, A2+: 10 soat)

1-mavzu: Eng sodda geometrik shakllar. (2soat)

2-mavzu: Kesma. Kesmalarni taqqoslash va o'lchash. (1 soat)

A2+: Nuqtalarning geometrik o'rniga oid murakkabroq masalalar (4 soat)

3-mavzu: Uzunlik o'lchov birlikdari. (1 soat)

4-5-mavzular: Burchak. Burchaklarni taqqoslash va o'lchash. Transportir. (2 soat)

6-mavzu: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (1 soat)

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

7-8-mavzular: Burchaklarning turlari. (2 soat)

9-10-mavzular: Perpendikulyar to'g'ri chiziqlar. (2 soat)

11-12-mavzular: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (1 soat)

A2+: Kesmalarni va burchaklarni o'lchashga doir murakkabroq masalalar (4 soat).

Nazorat ishi (1 soat, A2+: 1 soat).

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish (1 soat, A2+: 1 soat).

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan geometrik faktlarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

perpendikulyar to'g'ri chiziqlarni, burchaklarning asosiy turlarini (masalan, to'g'ri, o'tkir, o'tmas burchaklar) tassavur qila oladi, solishtira oladi va tasvirlay oladi;

berilgan burchak kattaligini, kesma uzunligini va masofani o'lchay oladi va chamalab baholay oladi, kesma va burchaklarning kattaligi bo'yicha solishtira oladi va tartiblay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

II BOB. UCHBURCHAKLAR (12 soat, A2+:10 soat)

13-14-mavzular: Uchburchaklar. Uchburchaklarning turlari va elementlari (2 soat)

15-16-mavzular: Uchburchaklar tengligining birinchi alomati. (2 soat)

17-18-mavzular: Teng yongli uchburchakning xossalari. (2 soat)

19-21-mavzular: Uchburchaklar tengligining ikkinchi va uchinchi alomatlari. (3 soat)

22-mavzu: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (1 soat)

A2+: Uchburchaklar tengligiga oid nostandart masalalar (4 soat).

A2+: Uchburchak burchaklarining yig'indisiga doir murakkabroq masalalar (4 soat).

Nazorat ishi (1 soat, A2+: 1 soat).

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish (1 soat, A2+: 1 soat).

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan geometrik faktlarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

uchburchak va uning turlarini, siniq chiziq, to'g'ri to'rtburchak va kvadrat, romb, parallelogramm, ko'pburchaklar va uning elementlarini tasavvur qila oladi, taniy oladi va nomlay oladi;

kesma va siniq chiziq uzunligini o'lchay oladi va chamalab baholay oladi;

siniq chiziqni va turli uchburchaklarni qog'oz, sim, plastilin va h.k.lar yordamida modellashtira oladi;

uchburchakni bir-biri bilan solishtira oladi;

o'zaro teng bo'lgan uchburchaklar aniqlay oladi, ularning mos geometrik kattaliklar orasidagi munosabatlarni o'rnatadi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

III BOB. PARALLEL TO'G'RI CHIZIQLAR (10 soat, A2+4 soat)

23-25-mavzular: Parallel to'g'ri chiziqlar. Ikki to'g'ri chiziqning parallellik alomatlari. (4 soat)

26-27-mavzular: Ikki parallel to'g'ri chiziq va kesuvchi hosil qilgan burchaklar. (2 soat)

28-29-mavzular: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (2 soat)

A2+ Parallellik munosabatiga oid murakkabroq masalalar (4 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan geometrik faktlarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

parallel to'g'ri chiziqlarni, kesuvchini, hosil bo'lgan burchaklarni tassavur qila oladi va tasvirlay oladi;

parallel to'g'ri chiziq'larga oid geometrik masalalarni yecha oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

IV BOB. UCHBURCHAKNING TOMONLARI VA BURCHAKLARI ORASIDAGI MUNOSABATLAR (14 soat, A2+: 6 soat)

30-32-mavzular: Uchburchak ichki burchaklarining yig'indisi. Uchburchak tashqi burchagining xossasi. (3 soat)

33-34-mavzular: To'g'ri burchakli uchburchakning xossalari. (2 soat)

35-36-mavzular: Burchak bissektrisasining xossasi. (2 soat)

37-39-mavzular: Uchburchakning tomonlari va burchaklari orasidagi munosabatlar. Uchburchak tengsizligi. (3 soat)

40-41-mavzular: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (2 soat)

A2+: Aylanaga oid murakkabroq masalalar (4 soat).

A2+: Sodda geometrik tengsizliklar (2 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan geometrik faktlarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

uchburchak burchaklari yig'indisi haqidagi teoremani va tashki burchak xossasini, bissektrisa xossalarini masala yechishda qo'llay oladi;

uchburchak elementlarini bir-biri bilan solishtira oladi va tegishli xulosalar keltira oladi;

uchta kesmadan qachon uchburchak yasash mumkinligini aniqlay oladi;

o'zaro teng bo'lgan to'g'ri burchakli uchburchaklarni aniqlay oladi, ularning mos elementlari orasidagi munosabatlarni o'rnatadi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

V BOB. YASASHGA DOIR MASALALAR **(7 soat, A2+4 soat)**

43-46-mavzular: Sirkul va chizg'ich yordamida yasashga doir masalalar. (4 soat)

47-mavzu: Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. (1 soat)

A2+ Geometrik yasashlar (4 soat).

Nazorat ishi. (1 soat)

Xatolar ustida ishlash. Masala va testlarni yechish. (1 soat)

O'quvchilarda shakllangan fanga oid kompetensiyalar elementlari:

Matematika mazmuniga oid umumiy kompetensiya:

A2

o'rganilgan geometrik faktlarni tushuntirib bera oladi, tegishli misollar keltira oladi;

berilgan burchakka teng burchakni, burchak bissektrissasini, berilgan to'g'ri chiziqqa perpendikulyar to'g'ri chiziqni, kesmani teng ikkiga bo'lish, uchburchakning berilgan uch tomoniga ko'ra yasay oladi.

A2+

bobga doir murakkabroq masalalar yecha oladi, sodda tasdiqlarni isbotlay oladi.

Kognitiv kompetensiya (shaxsning mustaqil ijodiy fikrlashi):

A2

geometrik yasash algoritmlarini notanish vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

o'rganilgan geometrik tushunchalar, faktlar va metodlarini sodda kundalik vaziyatlarda qo'llay oladi.

A2+

o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni murakkabroq vaziyatlarda qo'llay oladi.

Takrorlash. (9 soat)

Amaliy-tajriba va sinov mashqlari. **(3 soat)**

Yakuniy nazorat ishi. (2 soat)